

har ment, at jeg, at det er et Fremfærdigt, at Skolerne blive fri for, at Geistligheden som saadan er Tilfynsmand. — Der er ogsaa visse Forholdsregler af dem, der foreslaas her i Lovforslaget, som ganske vist ikke gaa saa vidt, som jeg kunde ønske det, men som dog gaa i den Retning, jeg billiger, og af disse vil jeg nævne den, at der efter, hvad den ærede Minister, idetmindste udtalte i sidste Samling, og jeg tror ogsaa iaar, gives Kommunernes Indflydelse paa Lærernes Kaldelse og Udfærdigelse, altsaa de Menninger som ere nærmest interesserede, nemlig de Folk, som bo i Skoledistriktet; og som have Børn i Skolen. Der er Talere, som jeg har hørt her, der vare misfornøiede med det og mente, at der var et Tilbagefærdigt deri. Det forekommer mig, at man paa denne Maade stiller Forholdet noget paa Hovedet ved sige Udtalelser. Jeg hørte nok et andet Medlem, der talte Noget i samme Retning, yttre, at det kom af, at Kommuneraadene ikke vare, som vi ønskede, de skulde vere. Deri kan jeg vere enig med ham, men er det dog ikke en Indflydelse, som Kommunerne faae, naar den Repræsentation, der loelig er tilstede, faaer denne Indflydelse, om det end ikke er den store Masse af Bølgere, der faaer sine særlige Ansuelser sat igjennem ved disse Valg? Det indrømmer jeg er en Feil men saa længe vi ikke have anden Repræsentation for Kommunerne end den, vi nu have, er det saa dog ikke et Fremfærdigt, naar der ydes denne Repræsentation. Spørre Indflydelse paa disse Sager end før? Jeg siger, det er et Fremfærdigt og ikke et Tilbagefærdigt. Der er noget Forunderligt i at høre, at det, at der er en Lov, som paabyder, at Ungdommen skal oplæres og undervises, virkelig kan bevæge Folk til at vere ligegyldige for deres Børns Opdragelse. Det maa vere nogle underlige Forældre, som have et saadant Sind mod deres Børn, at, forbi der sørges for, at Enhver kan faae Undervisning ved offentlig Foranstaltning, skulde de tabe Interessen for, at deres Børn lære Noget. Det er nogle forskruede Ansuelser efter min Mening. Det kan ikke vere Sandhed undtagen for forskruede Folk, for Folk, der ikke have nogen Kjærlighed til deres Børn i hvert Fald. Det er efter min Mening et overordentlig Gode for et Folk, at intet Barn prisgives til flette Forældres Egegyldighed, men at alle tvinges til at møde paa et Sted, hvor der dog baade faaes Dplysning og læres gode Sæder. Det forekommer mig i høj Grad at vere rigtigt, at noget Saadant finder Sted, og det er jo ogsaa glædeligt at se, at netop i vor Tid i andre Lande, hvor det ikke tidligere har været Tilfældet, fordrer man det nu. Men vi have det, og jeg skal aldrig vere med til at kaste Brag paa det, der blev indført i 1814, thi uagtet jeg er enig med dem, der mene, at al den Dygtighed, der nu findes for Folkets store Masse og hos de Fremragende der, umulig kan

skuldes Anordningen af 1814, men at den ligger i ganske andre Ting, i Forhold, der ere blevne nævnte af Andre, i hele vor Friheds Udvikling, saa er det dog aabenbart, at der ved Anordningen af 1814 er givet netop det, som Alle trængte til der, hvor ikke de Vedkommende gjorde frivillig deres Pligt. — Der har været omtalt enkelte Foranstaltninger, som man har ment at kunne stemple som reaktionære, og deraf skal jeg endnu nævne en. Der blev sagt, at Bogefolker nu efter denne Lov skulle oprettes; men det kunde der jo ogsaa før, og nu er det et Tilbagefærdigt, naar der staar, de skulde. Men det forekommer mig, at den gode Lovgivning gaar netop ud paa at gjøre til almindelig Regel det, som man paa enkelte Steder har fundet at vere godt og derfor har indført, og som har bevist sin Godhed, sin Nytte i Pragis. Det forekommer mig netop at vere et Fortrin ved Lovforslaget, at det siger: den Erfaring have vi fra mange forskellige Steder, og derved kan gjøres Noget til Fremme for Sagen. Staten fordrer, da det er et Statsmed, der skal naaes, at Reglen skal indføres overalt, og jeg kan aldeles ikke kalde det et Tilbagefærdigt, at man paabyder, at en saa nyttig og ikke blot for de smaa Børn, men for Muligheden af Skolens Udbytte i det hele gavnlige Foranstaltning paabydes overalt, men det kaldes nu ogsaa af nogle et Tilbagefærdigt. — § 18 blev kaldt fjendtlig mod Kommunerne. Det forekommer mig ikke, man med Rette kan kalde den fjendtlig mod Kommunerne. Der kan ganske vist vere Meget tilbage at ønske for Kommunerne, men fjendtlig kan man paa ingen Maade kalde den. — Jeg skal endnu kun tilføie en ganske kort Bemærkning. Naar man har gennemlevet her i denne Sal vor Udvikling, lige fra den begyndte indtil den Dag idag, veed man af Erfaring, at de Fordringer, der her ere stillede fra enkelte Sider fra ganske nye Medlemmer som Noget, der aldrig er hørt før, ere hørt tidt her og fordrede her med Styrke, men have ikke kunnet sættes igjennem. Men jeg spørger, fordi de nuværende politiske Forhold, navnlig vore Forfatningsforhold ere af den Bestaffenhed, at det er blevet vanskeliggere for den almindelige Valgrets Mænd at faae deres Ønsker satte igjennem, skulle vi saa negte at ville gaa noget Skridt frem her paa et Forslag, som ikke smager os i det hele taget, som vi have Meget at indvende mod, men om hvilket man dog maa tilstaa, at der er enkelte Ting deri, som vi ikke kunne negte ere Fremfærdigt. Det forekommer mig, at i saadanne Tilber, hvor man er svag, skal man kjende sin Svaghed og tage det, man kan faae i den rigtige Retning. Det, der ikke gaar i den rigtige Retning, forskafter man, det er en Selvsølge. Jeg hørte et æret Medlem for Mors (Chr. Raavn), saavidt jeg veed, udtale, at han vilde stemme imod Lovforslagets Overgang til anden Behandling, og at det skulde vere en rigtig Forholdsregel, hvis hans